

Organizační složka státu

Podle § 66 odst. 1 zákona o rozpočtových pravidlech (ve znění účinném do 29. 12. 2011), pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak, organizační složky státu v působnosti jednoho správce kapitoly si při plnění svého předmětu činnosti navzájem neposkytují peněžitá plnění. To platí také pro organizační složku státu a jí zřízenou příspěvkovou organizaci. Podle odst. 2 organizační složky státu neposkytují náhrady za užívání nemovitosti, se kterou hospodaří jiná organizační složka státu nebo příspěvková organizace. Smyslem právní úpravy v § 66 zákona o rozpočtových pravidlech je zamezit přelévání prostředků mezi příjmy a výdaji státního rozpočtu. Organizační složky státu jen obhospodařují majetek, který vlastní stát. Proto si také podle odstavce 2 tohoto ustanovení organizační složky ani jejich příspěvkové organizace navzájem neplatí za užívání nemovitosti, se kterou hospodaří jiná organizační složka či příspěvková organizace, neboť by jen docházelo k přesunu finančních prostředků uvnitř státu. Logickému, systematickému i teleologickému výkladu této právní normy odpovídá, že důvody, pro které si organizační složky (příspěvkové organizace) neplatí navzájem úhradu za užívání nemovitosti, jsou stejné, ať se jedná o užívání „celé“ nemovitosti, nebo jen její části, či nebytových prostor.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 26 Cdo 1911/2017-112, ze dne 3.10.2018)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně České republiky – Ústavu zdravotnických informací a statistiky České republiky, se sídlem v P., proti žalované Národnímu centru ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, státní příspěvkové organizaci, se sídlem v B., zastoupené JUDr. Ing. L.P. Ph.D., advokátem se sídlem v B., o 154.071,57 Kč s příslušenstvím, vedené u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 16 C 167/2015, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 31. října 2016, č. j. 18 Co 214/2016-83, tak, že rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 31. října 2016, č. j. 18 Co 214/2016-83, a rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 12. května 2016, č. j. 16 C 167/2015-64, se zrušují a věc se vrací soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Žalobkyně se žalobou došlou soudu dne 28. 7. 2015 domáhala po žalované zaplacení částky 154.071,57 Kč s úrokem z prodlení, představující nájemné zaplacené za dobu od září 2013 do května 2014. Žalobu odůvodnila tím, že dne 30. 9. 2011 uzavřela s žalovanou (pronajímatelkou) smlouvu o nájmu nebytových prostor, nájem skončil její výpovědí 31. 8. 2014, během nájmu platila sjednané nájemné. Žalobkyně je organizační složkou státu, žalovaná státní příspěvkovou organizací, obě spadají do působnosti jednoho správce kapitoly – Ministerstva zdravotnictví České republiky, smlouva o nájmu je proto s ohledem na ustanovení § 66 odst. 1, 2 zákona č. [218/2000](#) Sb., o rozpočtových pravidlech, ve znění účinném do 29. 12. 2011 (tj. v době uzavření smlouvy), dále též jen „zákon o rozpočtových pravidlech“, neplatná. Uhrazením nájemného tak došlo k bezdůvodnému obohacení žalované, která jí ho však přes výzvu doposud nevrátila.

Krajský soud v Brně (soud odvolací) rozsudkem ze dne 31. 10. 2016, č. j. 18 Co 214/2016-83, potvrdil rozsudek Městského soudu v Brně (soud prvního stupně) ze dne 12. 5. 2016, č. j. 16 C 167/2015-64, jímž žalobu zamítl a rozhodl o nákladech řízení; současně rozhodl o nákladech odvolacího řízení.

Shodně se soudem prvního stupně zjistil, že žalovaná (pronajímatelka) – státní příspěvková

organizace zřízená Ministerstvem zdravotnictví České republiky - uzavřela s žalobkyní (nájemkyně) - organizační složkou státu bez právní subjektivity - dne 30. 9. 2011 smlouvu o nájmu nebytových prostor - místností č. budovy Centra (dále též jen „Nájemní smlouva“), a že žalobkyně platila žalované sjednané nájemné.

S odkazem na § 3028 odst. 3, § 3074 odst. 1 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník (dále jen „o. z.“), posoudil (stejně jako soud prvního stupně) platnost Nájemní smlouvy podle právních předpisů účinných do 31. 12. 2013. Za správný považoval závěr, že účastnice uzavřely Nájemní smlouvu platně. Plnění z nájemní smlouvy nebylo v rozporu s § 66 zákona o rozpočtových pravidlech. Měl za to, že se nejedná o spor podle § 66 odst. 1 zákona o rozpočtových pravidlech mezi dvěma organizačními složkami státu v působnosti jedné kapitoly ani o spor mezi organizační složkou státu a jí zřízenou příspěvkovou organizací (v působnosti této organizační složky státu). Ustanovení § 66 odst. 2 zákona o rozpočtových pravidlech, v době, kdy byla Nájemní smlouva uzavřena, se vztahovalo jen na náhrady za užívání nemovitosti jako celku, nikoliv na užívání její části - nebytových prostor. Protože předmětem nájmu nebyla celá nemovitost, ale jen nebytové prostory, nebránilo platnému uzavření Nájemní smlouvy ani ustanovení § 66 odst. 2 zákona o rozpočtových pravidlech.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání, měla za to, že otázka výkladu § 66 odst. 2 zákona o rozpočtových pravidlech, zejména, zda se vztahuje jen na užívání „celé“ nemovitosti nebo i na užívání její části, nebyla doposud v rozhodovací praxi odvolacího soudu vyřešena. Vytýkala odvolacímu soudu, že vyšel jen z jazykového výkladu a zcela pominul výklad teleologický. Účelem právní regulace v § 66 odst. 2 zákona o rozpočtových pravidlech je zákaz toho, aby stát platil svým příspěvkovým organizacím za užívání majetku státu, tedy „svého“ majetku. Není proto významné, zda je předmětem užívání a s tím spojené platby celá nemovitost nebo pouze její část. Poukázala na důvodovou zprávu k zákonu č. [465/2011](#) Sb., kterým se měnil zákon o rozpočtových pravidlech, jenž zpřesnil text § 66 odst. 2 a jednoznačně stanovil, že organizační složka neposkytuje náhradu za užívanou plochu v nemovitosti. Nájemní smlouva tedy byla uzavřena v rozporu s § 66 odst. 2 zákona o rozpočtových pravidlech a je proto neplatná. Navrhla, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu změnil a žalobě vyhověl, případně jej zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaná se ve vyjádření k dovolání ztotožnila s právním posouzením odvolacího soudu, měla za to, že výklad žalobkyně § 66 odst. 2 zákona o rozpočtových pravidlech by působil de facto retroaktivně. Navrhla, aby dovolání bylo zamítnuto.

Dovolání projednal Nejvyšší soud podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném do 29. 9. 2017 (čl. II bod 2 zákona č. [296/2017](#) Sb.), dále jen „o. s. ř.“. Otázka, zda se § 66 odst. 2 zákona o rozpočtových pravidlech vztahuje i na nájemce nebytových prostor v objektech, v nichž nejsou žádné byty, nebyla doposud dovolacím soudem výslovně řešena. Dovolání podané včas, subjektem k tomu oprávněným - účastnicí řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), za splnění podmínky zastoupení advokátem (§ 241 odst. 1 a 4 o. s. ř.), je proto přípustné a je i důvodné.

Platnost Nájemní smlouvy uzavřené dne 30. 9. 2011 posoudil dovolací soud - s ohledem na § 3074 odst. 1 věta první za středníkem o. z. - podle dosavadních právních předpisů.

Podle § 66 odst. 1 zákona o rozpočtových pravidlech (ve znění účinném do 29. 12. 2011), pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak, organizační složky státu v působnosti jednoho správce kapitoly si při plnění svého předmětu činnosti navzájem neposkytují peněžité plnění. To platí také pro organizační složku státu a jí zřízenou příspěvkovou organizaci. Podle odst. 2 organizační složky státu neposkytují náhrady za užívání nemovitosti, se kterou hospodaří jiná organizační složka státu nebo příspěvková organizace.

Smyslem právní úpravy v § 66 zákona o rozpočtových pravidlech (ve znění účinném v době uzavření Nájemní smlouvy) je zamezit přelévání prostředků mezi příjmy a výdaji státního rozpočtu (srovnej např. důvodovou zprávu k zákonu o rozpočtových pravidlech). Organizační složky státu jen obhospodařují majetek, který vlastní stát. Proto si také podle odstavce 2 tohoto ustanovení organizační složky ani jejich příspěvkové organizace navzájem neplatí za užívání nemovitosti, se kterou hospodaří jiná organizační složka či příspěvková organizace, neboť by jen docházelo k přesunu finančních prostředků uvnitř státu. Logickému, systematickému i teleologickému výkladu této právní normy odpovídá, že důvody, pro které si organizační složky (příspěvkové organizace) neplatí navzájem úhradu za užívání nemovitosti, jsou stejné, ať se jedná o užívání „celé“ nemovitosti, nebo jen její části, či nebytových prostor. Takový závěr neodporuje ani jazykovému výkladu této právní normy; jen ze skutečnosti, že ustanovení § 66 odst. 2 zákona o rozpočtových pravidlech hovoří o užívání nemovitosti, nelze dovodit, že se musí jednat o užívání „celé“ nemovitosti. Tomu pak odpovídá i upřesnění ustanovení § 66 odst. 2 zákona o rozpočtových pravidlech, k němuž došlo s účinností od 30. 12. 2011. Zákonem č. [465/2011](#) Sb., kterým se mění zákon o rozpočtových pravidlech a některé další zákony, byl text „... za užívání nemovitosti...“ nahrazen textem „... za užívanou plochu v nemovitosti...“. Že se nejednalo o změnu obsahu této právní normy, ale jen o její zpřesnění, lze zjistit i z důvodové zprávy k tomuto zákonu.

Výkladová varianta zvolená odvolacím soudem je tedy v evidentním rozporu jak s účelem vykládaného ustanovení, tak s principem rozumného a účelného uspořádání právních vztahů, s nímž se neslučuje takový způsob interpretace a aplikace práva, jenž by vedl k absurdním důsledkům (srov. např. důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2009, sp. zn. 29 Odo 1343/2006, uveřejněného pod číslem 58/2010 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek).

Žalobkyně je organizační složkou státu a žalovaná je příspěvkovou organizací, obě zřízené a v přímé působnosti Ministerstva zdravotnictví České republiky. Jestliže žalobkyně měla podle § 66 odst. 2 zákona o rozpočtových pravidlech užívat nebytové prostory žalované bezúplatně, pak se nemohlo jednat o nájem, neboť pojmovým znakem nájemního vztahu je vždy úplatnost (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 5. 2000, sp. zn. 26 Cdo 250/99).

Protože rozsudek odvolacího soudu není z hlediska uplatněných dovolacích námitek správný, Nejvyšší soud ho podle § 243e odst. 1 o. s. ř. zrušil. Jelikož důvod, pro který bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i pro rozsudek soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud i toto rozhodnutí a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Určitost sankcionované povinnosti](#)
- [Pohledávka](#)
- [Náhrada škody](#)
- [Náhrada škody](#)
- [Dražba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Insolvenční řízení a náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Společenství vlastníků jednotek](#)
- [Společný nájem bytu manžely \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zemědělská půda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Smlouva o zápůjčce, insolvence](#)